

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. II. Prævidens impedimentum debet prævenire Communionem
annuam, si obliget, secùs Paschalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Non est
maius peri-
culum tran-
sgredien-
di præcep-
tum Commu-
nionis,
quam au-
ditionis Sa-
cra-
menti.

Quod autem additur de periculo transgressio-
nis præcepti, anne majus periculum tran-
sgrediendi præceptum Communionis, quam
præceptum audiendi Sacrum, præceptum non
vescendi carnibus in die jejunii & similia, ad
quæ tamen illi obligantur? Profectò minus
periculum; cum præceptum, de quo hic agi-
mus, solum obliget semel in anno, alia autem
pluries. Nec obitare potest difficultas Con-
fessionis præmittendæ; quia ad illam equidem
obligantur.

8.
An sit idem
tempus dis-
cretionis
respectu
Commu-
nionis &
Confessio-
nis.

Unde non desunt Auctores, qui censent,
contra communem aliorum, esse idem tempus
discretionis ad Confessionem, & Communio-
nem; tum, quia in favorem animarum, tum,
quia consonum Concilio Lateranensi supra, ibi:
*Confiteatur proprio Sacerdoti Sec. suscipiens reveren-
ter, ad minus in Pascha, Eucharistia Sacramentum.*
Præmiserat autem: *Postquam ad annos discretio-
nis pervenerit*: ergo iidem anni discretionis re-
quiruntur, & sufficiunt ad obligationem con-
fitendi, & communicandi.

Aliqui af-
firmant;

Dispositio
Diana.

Atque hanc sententiam esse probabilem, si
stemus præcisè juri scripto, & verbis Concilii
Lateranensis, ut videntur sonare, præsertim
quantùm ad facultatem ita faciendi, docet Di-
castillo disp. 10. nu. 102. Quod etiam ante
ipsum expressit Diana parte 3. tract. 6. resol. 70.
aliquibus pro ea citatis Auctoribus: quam-
quam ipse contrariam teneat, utpote magis
communem & consuetudine ubique receptam.

sed contra-
rium fuisse
ex consue-
tudine.

Declarat autem hæc consuetudo pueros ci-
tius teneri ad annuam Confessionem, si pecca-
verint mortaliter, quam Communionem; tum
propter majorem Confessionis necessitatem;
tum, quia major est mysterii Eucharistici diffi-
cultas, & requisita in recipiente reverentia. In-
credibile profectò est, totam quasi Ecclesiam
aberrare à vero intellectu propriæ legis tanti
momenti.

Explican-
tur verba
textus.

Quando ergo in textu citato dicitur, omnes
teneri tum ad confitendum, tum ad communi-
candum, postquam ad annos discretionis per-
venerint, intellige annos discretionis cum di-
stributione accommodata juxta conditionem
utriusque actionis: id est, ut quando quis per-
venerit ad annos discretionis pro Confessione,
confiteatur, & quando quis pervenerit ad an-
nos discretionis pro Communionem, communi-
cet. Et hæcenus de secunda parte decreti.

9.

Tertia porro sic habet: *Omnia sua solus pec-
cata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur pro-
prio Sacerdoti Sec. suscipiens reverenter, ad minus
in Pascha, Eucharistia Sacramentum.* In hisce
verbis quod dicitur de annua Confessione ad
præsens institutum non spectat. In reliquis ergo
verbis per *Pascha*, intelligitur spatium quinde-
cim dierum circa diem Resurrectionis; nimirum
à Dominica Palmarum inclusivè usque ad
Dominicam in Albis inclusivè, ut patet ex praxi
Eugenii IV, Ecclesie, & declaratione Eugenii IV. apud

Quid intel-
ligatur per
ly Pascha.

Eugenii IV,

Navarrum cap. 21. n. 45. Si tamen alicubi con-
suetudo esset computandi tempus Paschale à
Quadragesima, vel à Dominica Passionis, aut
etiam à Feria 5. Cænarum Domini, illa esset à si-
delibus observanda.

Sed cum id satis constet inter Doctores Ca-
tholicos, adhuc tamen controversatur primò,
an qui prævidet se impediendum à Communio-
ne Paschali, debeat eam prævenire? Secundo,
an qui ob impedimentum, vel ex malitia, aut
negligentia non communicavit in Paschate, te-
neatur quamprimum communicare? Respon-
sio ad primam quæstionem erit

CONCLUSIO II.

Prævidens impedimentum debet
prævenire Communionem an-
nuam, si obliget, secùs Pascha-
lem.

S Tatuunt nonnulli, idque probabiliter, du-
plex præceptum Communionis, unum
Communionis annuæ, alterum Communionis
Paschalis, quorum primum sine secundo potest
adimpleri, quamvis non secundum sine primo:
Pascha namque semper occurrit intrà annum,
adeoque qui communicat in Paschate,
necessariò etiam communicat intrà annum. Si-
cuti si Ecclesia præciperet singulis hebdomadi-
bus audire Missam, saltem in die Dominica,
esset duplex virtualiter præceptum; hoc est,
unum præceptum continens duas partes, quarum
prima impleri potest sine secunda, licet
non è converso, quia possum audire Missam in
hebdomada alià die quam Dominicà; nequeo
tamen audire Missam in die Dominica, quin
simul audiam in hebdomada, quoniam dies
Dominica est una ex septem diebus hebdo-
madæ.

Neque hoc duplex præceptum Commu-
nionis, vel potius duplex pars unitus præcepti, est
noviter à Lugone excogitata, sed ejus meminit
Suarius d. 70. sect. 2. probans suam assertionem,
de qua infra, ex intentione hujus legis, quæ, in-
quit, duas partes principales includit: una est,
ut Communio ultra annum non differatur, al-
tera est, ut saltem fiat tempore Paschatis: &
utraque est principaliter intenta, præsertim prior.
Ita ille.

Plures alios Auctores citat Lugo disp. 16.
n. 65. quos sequitur n. 66. dicens: Hoc præ-
ceptum non est sicut præceptum jejunandi vel
audiendi Missam tali die; sed continet virtuali-
ter duo præcepta, alterum Communionis, sal-
tem in anno; alterum communicandi in Pa-
schate; hoc secundum alligatur tali termino,
quia respicit venerationem istius Festivitatibus;
alterum adhuc perseverat.

Coll.

Colligitur autem hoc in primis ex verbis legis: *Saltem semel in anno confiteatur, suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistia Sacramentum.* Nam illa verba, *Saltem, & Ad minus,* satis indicant simul prohiberi minorem frequentationem Communionis, & præcipi ad minus annuam.

Quem esse illorum verborum sensum, explicuit magis Concilium Tridentinum sess. 13. can. 9. *Si quis, inquit, negaverit, omnes & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum iuxta præceptum S. Matris Ecclesie, anathema sit.*

Ubi verba illa Innoc. *semel saltem in anno,* non solum ad Confessionis, sed ad Communionis etiam præceptum referuntur. Sicuti ergo Confessio obligat annuè, ita etiam Communionio: insuper verò Communionio ad minus in Pascha; quod non dicitur de Confessione.

Sed hæc probatio non placet Dicastillo: Ego (inquit disp. 10. n. 140.) in his verbis legis nihil tale invenio, imò sine illa obligatione per annum totum durante, & solâ obligatione alligatâ ad Pascha, video sufficienter & propriè habere posse suum sensum, & vim prædicta verba, & hoc esse maximum fundamentum pro secunda (id est, opposita) sententia. Nam verum adhuc erit dicere: *Omnis utriusque sexus debet suscipere ad minus in Pascha Eucharistia Sacramentum.* Mutemus ergo verbum, *Debet suscipere,* in imperativum, *Suscipiat,* & dicatur: *Omnis utriusque sexus suscipiat ad minus in Pascha* &c. tunc de tali verbo erit eadem ratio: ergo ex vi verborum illius legis nihil aliud probatur.

Nec obstant illæ particulae *saltem,* & *Ad minus:* possunt siquidem habere aliam significationem optimam, apposituissimam, & dignam Concilio, & Pontifici, nempe optaret Concilium (ut etiam sess. 22. cap. 6. expressit Tridentinum) quod fideles aut quotidie, aut frequenter, id est, *ut in singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent;* præcipit autem, *ut ad minus in Pascha hoc faciant.* Quod præceptum non exigit, ut illa verba ulterius pergant. Sicut si dixisset: *Optaret Sancta Synodus, ut omnes fideles omnibus diebus hebdomadæ audiant Missam, & præciperet ut ad minus die Dominico eam audiant;* non ideo censetur velle, ut ambulatoriè (sic licet loqui) iret obligatio per omnes hebdomadæ dies.

Sane hunc esse sensum verborum Concilii Lateranensis satis videtur indicare tenor præcepti, prout exprimitur in Catechismo: *Eucharistiam, inquit, ad minus semel in anno, id est, circa festum Pascha sumito.* Veluti si præciperet: *Singulis septimanis, ad minus festis & Dominicis diebus Missam audito.* Quidni ergo idem sit sensus verborum Concilii Tridentini? Non enim statuit

novum jus, sed confirmat vetus, ibi: *Iuxta præceptum S. Matris Ecclesie.*

Quod autem addit, *Singulis annis,* ideo dicit, quia Pascha singulis annis recurrit; & ne quis forte ineptè putaret, quod sufficeret in aliquo Paschate, quodcumque in vita elegerit, communicare; ideo non unum Pascha unius anni, sed in singulis declaratur.

Sicut posset dicere Concilium de præcepto Missæ: *Si quis negaverit, omnes & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis hebdomadæ; saltem in Dominica ad assistendum Sacrificio Missæ, iuxta præceptum Sanctæ Matris Ecclesie, anathema sit, absque eo, quod intelligamus duo præcepta; quin sufficiat unum affixum diei Dominicæ.* Ita ferè Dicastillo.

Verò cum hic Auctor toties repetat simile de audienda Missâ, responderet facillimè Cardinalis, petitionem esse principii, & eandem fore rationem præcepti audiendi Missam, si eisdem verbis ab Ecclesia fuisset latum; ac nullatenus coincidere hanc propositionem: *Optat Ecclesia ut omnes fideles omnibus diebus hebdomadæ audiant Missam, & præcipit ut ad minus die Dominico eam audiant, cum ista: Præcipit Ecclesia, ut omnes fideles singulis septimanis audiant Missam, ad minus die Dominico.*

De cætero et si satis videam sic posse explicari præceptum Communionis, ut cum ipso festo tota obligatio expiret, sicut expirat obligatio audiendi Missam cum die Dominico; attamen ignoro, an illa fuerit mens Ecclesie. Unde sic argumentor ex Lugone supra nu. 67. Ecclesia debuit, exigente fidelium negligentia, determinare tempus implendi præceptum divinum, in quo non fuerat tempus determinatum; in hoc autem defecisset Ecclesia; si eum, qui in Paschate non communicaret, liberum reliquisset; multi enim tunc ob impotentiam excusarentur: cum ergo divinum præceptum non respiceret venerationem, & cultum Paschatis (principaliter) sed debitam frequentiam Eucharistia, hanc debuit Ecclesia primo loco, & principaliter præcipere, ac infrequentiam prohibere, licet obiter præciperet Paschalis festivitatis venerationem.

Confirmatur à simili: Præceptum recitandi Horas, obligat sub veniali ad recitandū debito tempore, nisi rationabilis causa excuset, & tamen qui debita horâ non recitavit, non manet liber, sed debet sub mortali intrâ eandem diem supplere; quia est quasi duplex præceptum: alterum obligans sub mortali ad recitandū semel in die, alterum obligans sub veniali ad recitandū tali horâ; quâ elapsâ, adhuc manet obligatio alterius præcepti. Sic ergo videtur esse in casu nostro, cum hoc discrimine, quod utraque obligatio sit sub mortali propter materia gravitatem. Hactenus Eminentissimus pro sua sententia.

13.
Quare à Trident. ad datur ly Singulis annis.

14.
Que fuerit in hac re mens Ecclesie.

Argumentum pro sententia Lugonis.

Confirmatio à simili

Quæ profectò, ut antea dixi, non est ita nova, quemadmodum aliqui imaginantur, nisi in eo, quòd putet non esse obligationem statim communicandi post Pascha; sed sufficere, quòd communicet ante annum expletum: quod non est adedò insequentem dictum; quamquam & tunc consequenter dicere debuisset, nullam esse obligationem post Pascha communicandi, si aliquando ante Pascha communicaverit; quia talis verè implevit præceptum Communionis annuæ, & præceptum communicandi in Paschate est redditum impossibile, de quo plura infra.

15.
Sed ad di-
ctam ratio-
nem & con-
firmatio-
nem re-
spondet
Dicastillo,

Nunc videamus, quid ad illam rationem & confirmationem reponat Dicastillo. Hoc argumentum, inquit, duas habet partes. Prior pars est, quia Ecclesia debuit, exigente fide-
lium negligentia, determinare tempus imple-
di præceptum divinum &c.

Hæc pars argumenti (prosequitur n. 143.) parùm probat: tum, quia cum sint multi dies Paschatis, non sunt nimis multi, qui unâ vel aliâ die illarum possint communicare: tum, quia cum præceptum Confessionis juxta verio-
rem sententiam duret usque ad finem anni, et-
iam post Pascha, non est admodum timendum, quòd qui legitime confitentur, non communi-
cet; atque adedò non necessarium fuit, Eccle-
siam esse valde sollicitam pro iis paucis, qui non potuerunt communicare: tum denique, quia etiam est opinio probabilis, quòd colere festâ sit præceptum divinum, quod determinavit Ec-
clesia ad certos dies; nec ideo ille cultus obligat pro alio die.

Secunda pars argumenti est: Quia præcep-
tum divinum non respicit venerationem &
cultum &c. Neque hæc, inquit n. 145. mul-
tùm roboris habet: quia cum Communio Pas-
chalis recurrat singulis annis, & per Commu-
nionem Paschalem utrumque præstetur, quia
per illam & veneratio exhibetur illi tempori, &
infrequentia vitatur, potuit Ecclesia unico præ-
cepto utrique rei prospicere, affigendo Com-
munionem illi tempori, quod singulis annis
colitur. Id quod etiam reperitur in præcepto
audiendi Missam in Dominica die. Hæc summa
responsionis ad rationem Lugonis.

16.
Dicastillo
ab Auctore
impugna-
tur.

Sed quod attinet ad determinationem præ-
cepti divini, sive Communionis, sive cultus Fe-
storum, illam supra negavimus & adhuc nega-
mus. Nihilominus ex hypothefi ab utroque illo
Auctore admisâ, Resp. pro Lugone: si Ecclesia
pro singulis annis determinasset unum solum
diem festum, sicut determinavit unam tantùm
Communionem, minùs bene prospexisset in-
frequentia cultus, illam obligationem colendi
Deum affigendo isti diei, sic quòd cum ipso
die festo expiraret obligatio cultus pro illo
anno. Jam autem cum plurimi dies tum Do-
minici, tum alii singulis annis cultui divino
dedicati sint, nulla fuit necessitas faciendi ob-

ligationem quasi ambulatoriam per alios
dies.

Profectò nimis multi reperiuntur, qui vel ex
malitia, vel ex justa causa diebus Paschalibus
non communicant: pauci autem, vel nulli,
qui integro anno omittunt omnibus diebus
Dominicis & festis colere Deum. Et qualis,
quæso, consequentia: Legitimè confitentur,
ergo communicat? Nonne plurimi fideles fre-
quentiùs confitentur, quàm communicant?

Sed esto, difficultas Confessionis sit causa
non communicandi in Paschate, quid inde?
Ergo, inquis, cum adhuc perseveret obligatio
confitendi, non est admodum timendum, quòd
qui postea legitime confitentur, non commu-
nicent.

Contrà: quot hodie non inveniuntur, qui
ideo præcisè confitentur, quia tenentur com-
municare? Et putas quòd hujusmodi, si vel
legitimè impediti, vel ex negligentia aut ma-
litia non communicaverint in Paschate, putas,
inquam, quòd tranfacto Paschate confitebun-
tur, si expiraverit obligatio communicandi?
Præterea natum est contingere, quòd aliqui in
principio anni satisfecerint præcepto Confessio-
nis: ergo illis saltem timendum, quòd non
communicabunt.

Dices; si præceptum communicandi singu-
lis annis est duplex: ergo qui toto anno non
communicant, peccant duplici peccato, quòd
videtur esse contra communem sensum fide-
lium, qui in Confessione non se arguunt dupli-
cis peccati.

Respondeo; arguunt se Communionis
omissa per totum annum, in qua omissione sa-
tis per se intelligitur illud duplex peccatum.
Sicuti si quis confiteretur se integro anno non
audivisse Sacrum, eo ipso satis significat non
unum tantùm, sed plura commisisse peccata.

An autem toties peccet, quoties post Pascha
habet opportunitatem communicandi, & non
communicat, est alia quæstio. In sententia Lu-
gonis res non habet difficultatem; quia præ-
ceptum Communionis Paschalis expirat cum
ipso Paschate: præceptum autem Communi-
onis annuæ potest impleri singulis diebus anni,
& non est major obligatio pro hoc die, quàm
pro quolibet alio: ergo tantùm semel potest
peccare contra illud præceptum. De quo plura
sequenti Conclusionem.

Venio ad probationem præsentis Conclusio-
nis, quæ facilissima est. Enimvero cum obligatio
annua, ut mox diximus, sit in singulis diebus,
si hoc die possum communicare, & prævideam,
quòd reliquis diebus subsequentiibus minimè
potero, nemo dubitat, me teneri communicare
hoc die. Simile est in eo, qui videt, quòd in
die Dominica non poterit audire Sacrum, nisi
præcisè horâ sextâ: talis namque tenetur præ-
venire alias horas, in quibus prævidet futurum
impedimentum; siquidem illa obligatio est pro
1010

toto tempore ante meridianum, & ut suppono, toto illo tempore manet subditus legi.

Quod addo; quia satis probabile est, si ante expletum tempus obligationis, in quo posset satisficere præcepto, sit in alio, ubi non est talis obligatio, probabile, inquam, est, ut alibi doceatur, non esse obligationem præveniendi. Sed hoc non habet locum in nostro casu, cum præceptum singulis annis communicandi non sit locale, sed personale, sequens personam ubicumque fuerit. Ecce probatio primæ partis.

Secunda pars non minus est evidens, quidquid aliqui contradicant: cum enim Communio Paschalis non obliget nisi præcisè pro tempore Paschæ; non potest illam, multò minus teneri, prævenire, communicando extra tempus Paschale; siquidem non potest impleri præceptum, quod nondum est, nisi per privilegium, de quo hic non constat.

Dixi: Communicando extra tempus Paschale; quia si prævidet se impediendum posterioribus diebus quindenarum, certum est debere communicare in aliquo ex diebus prioribus, ut statim diximus de Communione annua, & obligatione audiendi Sacrum die Dominicâ. Adde obligationem legendi Horas canonicas, quas teneo legere manè; si prævideam me post meridiem fore impediendum.

Ex hac doctrina sequitur, ita præveniendum totum tempus Paschale, non secuto impedimento, teneri iterum communicare in Paschate; verè etenim illud præceptum non adimplevit, sed solum præceptum Communionis annuæ, & cum alioquin, ut supponitur, servari possit, cur non debeat?

Dices; licetum est differre Communionem Paschalem ultra tempus Paschatis ex consilio Confessionarii; ergo ex præsumpta voluntate Ecclesiæ etiam anticipare.

Resp. Negando Consequentiam: nam Antecedens expressis verbis declaratur, seu conceditur in ipsa lege scripta: illius verò voluntatis Ecclesiæ, quæ præsumitur in Consequente, nullam extat indicium, neque in lege scripta, neque in consuetudine: ergo præsumptio huiusmodi infundata; adeoque actus, qui illi innititur, per se corrumpitur. Quidni corrumpatur, cum omnes fideles existiment se peccare mortaliter non communicando in Paschate, tamen antea pluries communicassent?

Infias; est par ratio anticipationis, & postpositionis? Esto (quod non, ut statim edissero) in positivis non valet argumentum à paritate rationis. Num tibi videtur hoc argumentum efficax: Licet ex privilegio Ecclesiæ vespere legere Matutinas sequentis diei; ergo à pari, licet manè legere Vesperas & Completorium diei præcedentis? Et tamen Ecclesiæ, sicut unum concessit, posset & aliud indulgere, si vellet.

Non est, inquis, eadem ratio. Sirtia. Dico & ego, in nostro casu non esse eandem rationem: nam postpositio Communionis renititur ad iudicium proprii Sacerdotis; tu verò antepositionem permittis iudicio uniuscujusque communicantis. Præterea postpositio non est obligatoria; tu autem anticipationem doces obligare. Profectò tamen lectio Matutinarum possit anticipari, nulla tamen est obligatio, quantumcumque prævideam altero die impedimentum, quia nullus tenetur uti suo privilegio.

Instabis rursum: si aliquis bonâ fide putans se habiturum impedimentum post meridiem, ante meridiem legit Vesperas & Completorium, licet postea impedimentum cesserit, non obligatur etiam sub veniali iterum recitare illas Horas tempore ordinario: ergo per recitationem anticipatam satisfecit duplici præcepto, scilicet recitandi Horas, & recitandi tali tempore; nam si secundò nondum est satisfactum, manet obligatio, quæ antea erat, recitandi post meridiem; ergo similiter per Communionem anticipatam satisfactum est præcepto Communionis annuæ, & simul etiam præcepto Communionis Paschalis.

Resp. Negando Consequentiam: ratio differiminis; quoniam usus communis sic explicat unum præceptum, & non aliud. Alioquin, qui non prævilo impedimento anticipasset Communionem Paschalem, liber foret à communicando in Paschate, tamen facile posset: sic enim qui malâ fide, hoc est, absque rationabili causa, legit Vesperas & Completorium ante meridiem, non tenetur secundo legere post meridiem, ut constat ex praxi.

Itaque præceptum communicandi in Paschate non est simile in omnibus præcepto recitandi singulas Horas cujusque diei statutis temporibus; sed magis assimilatur præcepto audiendi Missam, vel jejunandi tali die, quæ ita alligantur diei, ut nec anticipari possint privatâ auctoritate, nec postponi.

Tantum autem abest, quòd Ecclesiæ concederet potestatem anticipandi Communionem Paschalem ex rationabili causa, ut potius in ipsa lege significet oppositum: exceptio namque, ut communiter dicunt Theologi & Jurisperiti, firmat regulam in contrarium: igitur cum lex solum det facultatem differendi Communionem ex consilio Confessarii, bene arguitur, non posse anticipari, hoc est, non posse fieri, etiam ex consilio Confessarii, ut qui communicavit ante Pascha, non teneatur iterum communicare in Paschate, si pro tunc nullum occurrat impedimentum. Quid miramur? Etenim neque dispensare potest, aut consulere, ut qui in Paschate non habet aliquod impedimentum, abstineat tunc à Communionem, & in aliud tempus differat.

Sed

Neque est paritas rationis in dilatione & anticipationem.

21. Instabit.

Solvitur.

Præceptum communicandi in Paschate non est simile in omnibus præcepto recitandi singulas Horas statutis temporibus.

Exceptio firmat regulam in contrarium.

22. Objectio.

Sed fortassis hic aliquis tacitis secum cogitationibus dicat: pauci hodie inveniuntur, qui cum privatim legunt divinum Officium, horas postas in Rubricis Breviarii observant: immo Caramuel Theol. fundamentalis (primæ editionis) p. 1. n. 117. sincerè protestatur se in Hispania, Gallia, Belgio, Germania, Bohemia, Hungaria, non cognoscere unum, qui eas observet exactè: unde ergo obligatio sub veniali, quam in instantia videmur supponere?

An detur præceptum de tempore legendi privatim horas?

Audi Caramuelem supra: Si standum, inquit, est consuetudini, sufficit dicere Vesperas & Completorium post prandium, Matutinas & cæteras horas ante prandium. Sed qualis, interrogat, hæc ipsa consuetudo? An quæ habet vim legis? Respondet: Hic ingrederemur difficultatem quæ paucis expediri non posset. Quam ego Dianæ examinandam relinquo. Hæc ille. Interim subscribit Conclusionem quartam sequentis tenoris: Non datur de facto præceptum de tempore legendi privatim. Ubi verò non est lex, nec est prævaricatio. Vide præfatum Auctorem loco citato.

23. Dicaſtillo.

Dicaſtillo supra nu. 160. sic inquit: Video sanè hoc esse receptissimum; mihi tamen difficile est agnoscere in ea anticipazione veniale peccatum. Sed quæ hujus difficultatis ratio? Nam (prosequitur) omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissionis; id est, vel contra præceptum affirmativum, vel contra negativum: ulterius debet posse assignari tempus vel instans, in quo committatur; atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipazione, nec omissionis esse potest, nec commissionis, nec assignari potest quando committatur: ergo nullum est.

Probat Minorem, in qua sola potest esse difficultas; Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissionis peccatum committo, nec omissionis; non quidem commissionis contra aliquod præceptum negativum, quo mihi præcipitur: Ne dicas hoc tempore istas preces; nec enim mihi prohibetur orare eas potius, quam alias: ergo dicendo illas non pecco peccato commissionis, multò minùs tunc pecco peccato omissionis; tum quia dicere illas preces, non est omisſio, ut patet; tum quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias, cum quibus hæc sint incompatibiles: ergo nullam tunc committo peccatum. Postea verò quando jam adest tempus congruens illis precibus, nulla est obligatio dicendi illas, supposito quòd jam antèa dixerim, ut omnes concedimus: nullum ergo apparet peccatum. Hæc ille, nihil tamen definiendo.

24.

Si est peccatum non legere suo tempore, est peccatum commissio- nis.

Nec ego aliquid in hac materia velim definire: hoc tantùm dico, si verè est peccatum, esse peccatum commissionis contra præceptum negativum consuetudine stabilitum: Ne dicas hoc tempore istas preces, tanquam debitas ex præcepto legendi Horas Canonica, & ut per illas satisfacias tuæ obligationi.

Si inferas: ergo non satisfacio obligationi meæ per hujusmodi lectionem Horarum. Resp. Negando Consequentiam: Multa enim fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem. cap. Ad Apostolicam. 16. de Regularibus.

Redeo ad principale, & resolvendo secundam quæstionem supra propositam, dico:

CONCLUSIO III.

Qui vel ob impedimentum, vel ex malitia, aut negligentia non communicavit in Paschate, non tenetur proximâ opportunitate.

Computo annum juxta communem significationem à prima die Januarii usque ad ultimam Decembris: quæ enim ratio aliter computandi? Nam quod aliqui dicunt, per illas particulas, saltem, & ad minus, Ecclesiam velle significare, quòd Pascha sit terminus, seu finis obligationis annuæ, ac si diceret: Sacerdos legat Horas suas saltem horâ undecimâ noctis, quia tunc adest terminus temporis, quo currit obligatio, hoc, inquam, videtur repugnare communi sententiæ, scilicet obligationem communicandi in Paschate inducendam esse ab Ecclesia propter venerationem Festi, prout obligatio audiendi Missam propter cultum diei Dominicæ. Alioquin terminus temporis, quo currit obligatio communicandi, satis expresserat Concilium per ly Singulis annis.

Hæc itaque computatione suppositâ, & admissio duplici præcepto, scilicet Communionis annuæ, & Communionis Paschalis, haud difficilis erit probatio Conclusionis. Enimverò Communioni Paschali, quâ tali, non potest amplius satisfieri, cum tempus exiiverit. Sicuti obligationi audiendi Missam in die Dominica, non potest satisfieri per auditionem Missæ in altera die, quia res præcepta est auditio Missæ in die Dominica. Et ideo qui vel propter impedimentum, vel ex malitia, aut negligentia non audit Sacrum in die Dominica, non tenetur proximâ opportunitate; quia materia legis facta est impossibilis. Ergo similiter, qui non communicavit in Paschate, non tenetur proximâ opportunitate, quia Communio in Paschate facta est impossibilis.

Porro Communio annua impleri potest singulis diebus anni, ergo differri poterit usque ad ultimam Decembris. Fieri etiam potest ut ante Pascha impletum fuerit præceptum Communionis annuæ, quo casu nulla remanet obligatio communicandi post Pascha, estò annus computaretur, ut aliqui volunt, à Paschate in Pascha. Ratio patet ex dictis; nam Communioni Paschali